

Nem hagyjuk szó nélkül a vádakat

Kövér László, a Fidesz frakcióvezetője pártja belső helyzetéről, kilátásairól és az illúziókról

- Látta a Hócipőben megjelent karikatúrát, amely sértett és méltatlankodó kiskakaként ábrázolta Orbán Viktort? Ön szerint találó volt a karikatúra? Megsértődött a Fidesz elnöke?

- Egy rajzról több dolog is eszébe juthat az embernek. Nem volt sértő, olyan volt, amilyennek egy karikatúrának lennie kell. Talán ez volt a rajzoló véleménye Orbán Viktorról. Különösen annak a képnak az alapján, amely az utóbbi időben kialakult róla a sajtóban. Orbán látta a rajzot, de nem szólt hozzá semmit, nem szívtá mellre a dolgot. Különböző is, sem neki, sem a Fidesznek nincs miért megsértődnie.

- Mit szolt volna, ha őt rajzolják meg így. Megsértődött volna?

- Lehet, hogy bosszankodtam volna, de sértődésről szó sem lett volna.

- Ez akkor fejlődés, mert a Fidesz mostanában gyakran felhúzza az orrát.

- Önök így látják, én meg úgy, hogy a Fidesz nem hagyja szó nélkül azokat a kritikákat és vádakat, amelyek igaztalanok, megalapozatlanok vagy prekonceptuozusnak tart. Ennyi az egész, de emögött nem sértődés rejlik, hanem az, hogy ilyenkor kétféle magatartást lehet tanúsítani. Lehet nem tudomást venni bizonyos megjegyzésekről, és ezáltal a hatásukat talán mérsékelni, vagy lehet reagálni, és így csökkenteni azt. Ha egy ponton túl erősek az általunk igaztalanok vélt vádai, vagy túl gyakran hangzanak el, akkor nem lehet megtenni, hogy ne reagáljunk rájuk, mert ez szinte már beismerésként hatna.

- Nem az húzódik meg emögött, hogy a Fidesz vezetői nem szokták meg a bírálatot?

- Kritikákat megalakulásunk, tehát 1988 óta kapunk. Másként éltük meg azokat a bírálatokat, amelyek eleve ellenséges oldalról jöttek, és másként dolgozunk fel az olyan emberektől jövő vádakat, akikről azt feltételeztük, hogy a mi oldalunkon állnak.

- Úgy tudjuk, hogy korábban - a nyolcvanas évek végén - nem álltak távol öntől a baloldali eszmék. Mai gondolkodásában megőrződött-e belőlük valami?

- Nem kizárt, hogy valamely stabil demokraciájú nyugat-európai országban - a származásomból, neveltetésemből eredően - a szociáldemokrata párt tagja vagy választója lennék. Hazudnék persze, ha azt állítanám, hogy nézeteim nem változtak az utóbbi időszakban. A Fideszben eltöltött éveket komoly tanulási folyamatnak tekintem, s ez valamiféle illúzióvesztéssel is együtt járt. A Fidesz Pressben a minap megjelent példával élve: ma leginkább Leszek Kolkowski véleményét osztom, aki szerint az embernek attól függetlenül kell liberálisnak, konzervatívnak vagy szociáldemokratának lennie, hogy éppen milyen feladat tornyosul előtte. Közép-Európában ma amúgy sem lehet vegytiszta ideológiák szerint cselekedni.

- Igaz-e, hogy ön a Fidesz-elnök jobbkéz, és a Bibó kollégiumi évek óta csaknem megbonthatatlán politikai barátság fűzi hozzá?

- A kérdés második fele igaz. Barátságunkról nem tehetünk, mert az adottság, és ezt így kell tekintenie mindenkinek, aki a Fideszben belül vagy azon kívül kapcsolatba kerül velünk. Barátságunknak azonban nemcsak politikai, hanem emberi vonatkozásai is vannak. Orbán Viktor körül nagyon sok olyan politikus és tanácsadó áll, akiket a többiek nem tudnának pótolni. Ader János, a Fidesz ügyvezető alelnöke vagy Fellegi Tamás, a kampány szellemi háttérének megteremtője és még sok mindenki más, ha úgy tetszik, Orbán Viktor „jobbkéz”.

- A Fideszhez korábban és még talán ma is közel álló egyik fiatal értelmiségi szakiró nemrég azt fejtegette a Magyar Narancsban: „A párt belső purgálásának története az SZK(b)P történetének fordulatait idézi.” Nem kívánjuk, hogy egyetértsem ezzel, de kérjük, hogy reagáljon rá.

- Igyekszem a nyomdafesték türo-képességéhez alkalmazkodva válaszolni. Ennél nagyobb ostobaságot keveset olvastam a Fideszről. Nem a válaszm hofokát, hanem az idézett állítás mögötti indulatokat kellene boncolgatni. Ha a szerző tényleg olvasta az SZK(b)P történetét, akkor nagyon jól tudja, hogy az ottani purgálások végállomásán a láger, majd egy lyukas koponya szokott állni. Tudomásom szerint nálunk többpárti demokrácia van.

- A szerző nyilván átvitt értelemben írt önkéről.

- Átvitt értelemben sem szabad ostobaságot kiírni. Egy ponton túl a stílus már több pusztá formánál. Ebben az esetben a forma a tartalmat, a tényeket pótolta.

- A Fidesz kontra Narancs konfliktusát nem lehet-e úgy értelmezni, hogy a pártban belül is voltak, vannak konfliktusok?

- Ezt a Narancs szerkesztőségétől kellene megkérdeznünk. A Fideszről közölt egyik cikkük például arról szól, hogy a Magyar Narancs szerkesztősége nem áll Fodor Gábor mögött, de... Nos, az ilyen fordulat meglehetősen árulkodó. Semmi bajom azzal, ha a lap Orbán Viktor vagy Fodor Gábor mellé áll egy létező vagy feltételezett rivalizálásban, de azt gondolom, hogy ez politikai-kulturális lap szerkesztősége esetében szereptévesztés. Nekik nem az a dolguk, hogy bárkinek is az oldalára álljanak, hanem az, hogy népszerű és sokak által olvasott lapot szerkesszenek.

- A szerkesztőségnek, az újságíróknak azért lehet véleménye...

- Igen, de akkor ezt nem ugyanabban a cikkben kell leírnia, amelyben a független értelmiségihez címez ódákat. Vállalni kell az elkötelezettséget, és nem kell úgy tenni, mintha független értelmiségként lenne elkötelezve egy politikai irányvonal vagy politikussal szemben.

- Orbán Viktor még szeptember elején azt nyilatkozta: nem igaz, hogy ő és Fodor Gábor, illetve kettejük politikája között ellentét lenne, ezt csak egyesek kívülről szeretnék így látni. Ezzel szemben ön a Magyar Narancsban azt mondta, azzal, hogy október végén Fodor Gábor is ringbe száll az országos választmány elnöki posztjára, felszínre kerültek a tavaszi debreceni kongresszus óta elsimulni látszó konfliktusok. Nyilván ön is érzi, hogy ellentmondás van az ön véleménye és Orbán úr között.

- Nem hiszem, hogy nekem mindenben egyet kell értenem Orbán Viktornal, még akkor sem, ha barátok vagyunk.

- Ebben teljesen egyetértünk.

- Azt hiszem, hogy Orbán véleménye és az enyém logikailag nagyon könnyen összekapcsolható.

- Hogyan?

- Úgy, hogy szerintem a Fidesz sokkal kevésbé osztja meg bármiféle ideológiai, stratégiai különbséget, mint akármelyik más parlament pártot. Hogy újabb keletű problémát említsek, itt van például az MSZP. Náluk ugyanúgy, mint a régi MSZMP-ben valójában több párt létezik, amit Horn Gyulával, Szűrös Mátyással vagy mondjuk Schalkhammer Antallal, illetve Békesi Lászlóval lehet megjeleníteni. Az említett politikusok közötti ellentét nem új keletű, csak most kerültek felszínre. Tudomásom szerint a Fideszben egyelőre nincs megfogalmazottan, deklaratívan alternatívája annak, amit Orbán Viktor személyéhez kötnek. Ugyanakkor a vélt vagy valós véleménykülönbségeket lehet úgy is értelmezni, illetve tálni, mintha elvi-

lasztmány tagja vagyok, és ha szükség lesz rá, majd ott mondom el a véleményemet.

- Kik maradtak meg a Fidesz tanácsadói közül?

- A Fidesz tanácsadói köre számban és erőben folyamatosan gyarapodik. Azok az értelmiségiek, akikkel a sajtóban vitába keveredtünk, nem voltak a Fidesz tanácsadói, sőt közülük csak kevesen dolgoztak nekünk szakértőként.

- Azt tudjuk, hogy az önök tanácsadói között szerepel például a filozófus Bence György, a szociológus Kovács András vagy Fellegi Tamás. Tanácsadójuk-e még a bankelnök Surányi György?

- Ezt sem megerősíteni, sem cáfolni nem tudom.

- Ez furcsa, de menjünk tovább. Mi az oka annak, hogy a párt holdudvarában lévő értelmiségiek közül többen is elfordultak önökötől? Nem különös ez?

- Nem tartom annak, mert emberek jönnek, emberek mennek. Ez így van más pártoknál is. A különbség csak annyi, hogy hozzánk többen jönnek, mint ahányan mennek.

- A Fidesz népszerűsége még mindig a legmagasabb a többi pártéhoz képest, noha az utóbbi időben - kisebb ingadozásokkal - csökken. Ön szerint mi az oka ennek? A nyugdíjmelés ügyében tanúsított magatartásuk vagy a tb-önkormányzati választások előtti ellenkampányuk, a székházbotrány vagy az autókölcsönző-szalom nyitása?

- A Fidesz számára nem volt egyértelműen jó év a '93-as esztendő. Sok minden összejött, olyasmis, amit korábban másként ítélt volna meg a közvélemény. Ami a nyugdíjügyet illeti, a Fidesz-frakcióban ma már vannak olyanok, akik azt mondják, hogy ostobaságot követünk el, mert ellenzéki pozícióból nem kell eljátszani, hogy kormányzati felelősség nyomja a válnunkat. Mi akkor is ösztintek vagyunk, ha a véleményünk sokakat sért. Ezek a frakciótagok azt mondják, hogy úgy kellett volna viselkednünk, mint az MSZP tette: mindenkinek mindent megígérni. Én magam is elbizonytalanodtam, hogy jól tettük-e, amikor úgy szavaztunk, ahogyan azt a lelkiismeretünk diktálta. A frakcióban egyébként mindenki a lelkiismeretére hallgatott, amikor a nyugdíjügyben szavazott.

- A balul sikerült tb-ellenkampány?

- A politikai ellenfelek kampánya kétségkívül jobb volt. A tb-önkormányzatokkal kapcsolatos aggályaink azonban beigazolódnak látszanak. Egyre inkább úgy tűnik, hogy az MSZOSZ-en keresztül az MSZP kapott milliárdokat, hogy osztogasson.

- Mintha a miniszterelnök is hasonlókat mondana...

- Csak azért, mert ő is mondja, egy állítás még nem válik szalonképtelenné. Mint ahogy nem kell mindenben

egyetértenem Orbán Viktornal, bizonyos kérdésekben egyetérthetek Antall Józseffel.

- Székházügy?

- Erről már mindent elmondunk, amit tudunk, és a megfelelő tanulságokat levontuk.

- Milyen tanulságokat?

- Ezt most hadd ne áruljam el. Egy évvel ezelőtt a székházfeladásról már írt a sajtó, de akkor senkit sem érdekelt. Nem gondoltuk, hogy ismét beszélnünk kell róla.

egyetértenem Orbán Viktornal, bizonyos kérdésekben egyetérthetek Antall Józseffel.

- Székházügy?

- Erről már mindent elmondunk, amit tudunk, és a megfelelő tanulságokat levontuk.

- Milyen tanulságokat?

- Ezt most hadd ne áruljam el. Egy évvel ezelőtt a székházfeladásról már írt a sajtó, de akkor senkit sem érdekelt. Nem gondoltuk, hogy ismét beszélnünk kell róla.

Kövér László 1959-ben született Pápan. Tanulmányait is itt kezdte, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetemen fejezte be, ahol 1986-ban szerzett jogász diplomát. Alapító tagja az 1983-ban alakult Bibó István Szakkollégiumnak és az itt induló Századvég folyóirat szerkesztőségének. Egyike a Fidesz alapító nyilatkozatát 1988. március 30-án aláíró 37 fiatalnak. Az 1990-es választások eredményeként Pápa és környéke képviselőjeként került a parlamentbe, ahol előbb az önkormányzati bizottság tagjaként, majd a nemzetbiztonsági bizottság elnökeként tevékenykedik. 1993 nyarán a Fidesz frakcióvezetőjévé választják. Nős, két kisfiú apja.

- Említette, hogy a '93-as esztendő rossz év volt a Fidesz számára. Néha az az ember benyomása, hogy a párt népszerűségének csökkenésével egyenes arányban nő a „baloldali veszély”. Ez utóbbival a Fidesz is gyakran fenyegetőzik.

- A '93-as év sok szempontból nagyon is jó volt. Az említett ügyekből sokat és időben tanultunk. Sikeres kongresszust tartottunk, és ott olyan irányelveket fogadtunk el, amelyek a választási program alapját képezhetik. Újjászabtuk a Fidesz szervezetét, és ma már kezdünk egy modern politikai pártra hasonlítani. Ami a kérdésük második felét illeti, nem mondanám, hogy az MSZP népszerűségének emelkedése volt az oka annak, hogy nőtték az aggályaink. A riasztó az, hogy ezt a növekedést politikai változás és új hangütés jellemezte az MSZP-ben. A '92-es februári pécsi kongresszusunkon Orbán Viktor révén a Fidesz azt mondta, hogy a „szociáldemokrata pártta” válás előtt ma nem az MSZP múltja tornyosul akadályként, hanem sokkal inkább az a tendencia, hogy szakszervezeti klienspárttá alakul.

Egy szakszervezeti bürokrácia zsebében lévő parlamenti párt pedig soha nem fogja támogatni azt a liberális elveken nyugvó restriktív gazdaságpolitikát, amely nélkül nincs átmenet a piacgazdaságba”. Sajnálatos módon ezt a folyamatot látjuk megvalósulni az MSZP mai politikájában. Az MSZP választási sikere megakasztaná a magyar átalakulás folyamatát, mert stratégiáját egyre inkább a szükségszerű gazdasági és társadalmi átalakulással szemben ellenérdekelt - ilyen értelemben tehát konzervatív - erőkhöz köti.

- Fűr Lajos nemrég azt mondta, miután Varsó elesett, mindent meg kell tenni, hogy Budapest ne essen el. Boross Péter, Kónya Imre vagy Lezsák Sándor szintén baloldali veszélyről beszél.

- A konzervativizmus nem a baloldal privilégiuma. A veszély nem a baloldali értékekhez kötődik, hanem az országra nézve káros politikához. Nagy baj lenne, ha az MSZP úgy látna, hogy a rövid távú siker érdekében semmi sem drága.

- Gondolja, hogy az MSZP nélkül lehet majd jövőre kormányt alakítani?

- Lehetséges, hogy a liberális közepérok önmaguk nem szereznek abszolút többséget a választáson, de az ország érdekét szerintem az szolgálná, hogyha a következő kormányban sem az MDF, sem az MSZP nem lenne meghatározó erő.

- De tagjai azért még lehetnek a kormánynak?

- Ez választási matematika, illetve a programok és a személyek egyeztetettségének kérdése.

- Az MSZP-ről Orbán Viktor azt mondta, hogy pragmatikus és képmu-

lato párt, mert miközben kifelé a legkeményebb ellenzéki párt képét mutatja, nem hajlandó megszabadulni olyanoktól, akik a barnaingesekkel is egy asztalhoz ülnek. Ez Orbán magánvéleménye?

- Nem, de abban az értelemben nem is a párt hivatalos álláspontja, hogy arról határozat született volna. A Fidesz-elnökség többségével együtt én is osztozok az említett véleményen. Az MSZP-nek különböző reklámfigurái vannak, és a különböző közönségek elé különböző figurákat állít. Az MSZP például keményen bírálja az MDF-et szélső-jobboldali tagjai miatt, Csurkáké kiszorítása után azonban hagyja, hogy legmagasabb Közjogi méltósága, Szűrös Mátyás és néhány képviselőtársa az író-politikussal koccaltáljon. Vagy például a baloldali gondolkodású, szociál-liberális értelmiség elé odaállítja Békesi László volt pénzügyminisztert. A sorvadásra ítélt ágazatok, így a bányászati dolgozóikhoz pedig Schalkhammer urat küldi. Ezt felelőtlen politikának tartom, és azt a gyanút kelti, hogy az MSZP valójában nem is akar kormányra kerülni, mint ahogy ez Horn Gyula több nyilatkozatából is kitűnik.

- A gazdaságnál maradvány: miért hiszik azt, hogy a növekvő munkanélküliség, az infláció és az általános recesszió közepette a választók előtt szimpatikus lesz a Fidesz jobbközép-liberális gazdaságpolitikája? Ha kormányra kerülne, mit kezdenének a gazdasággal?

- Működő bankrendszer nélkül illúzió valódi piacgazdaságra számítani. A bankokat ezért privatizálni kell. A másik neuralgikus pont a mezőgazdaság helyzete. A kárptólás ügyét mielőbb rendezni kell, épp a mezőgazdasági tulajdonviszonyok tisztázása érdekében. Gazdasági diplomáciáknak el kell érnie, hogy minél több tőke jöjjen be az országba. Hosszú távú befektetésekre van szükség, amelyek, ha nem is jövőre, de fellendíthetők az infrastruktúrát, az oktatást és az egészségügyet.

- A Fidesz jogbiztonságot ígér, tehát a neki nem tetsző törvényeket nem tárgyalhatja újra, ha hatalomra kerül?

- Igen. Az egyházaknak például nem kell félniük, hogy ingatlanukat visszaköveteljük tőlük. A jogszerű privatizációs ügyeket sem lehet felülvizsgálni. Nem lehet visszavarázsolni a kiinduláskori feltételeket sem, azzal, hogy hátha nekünk jobban sikerülne az elindulás.

- A Fidesz választási szövetségre lépett az SZDSZ-szel, de úgy tűnik, időnként meglehetősen bizalmatlan partnerével szemben. Ugyanakkor ma mintha kevésbé radikálisan bírálná a kormányt.

- Ami az SZDSZ-hez fűződő viszonyunkat illeti, mindkét pártban vannak olyanok, akik bizalmatlanok a másikhoz tartozókkal szemben. Aki végigkísérte a két párt kialakulását, tudja, ez a gyanakvás kezdettől fogva létezik. Emögött elsősorban az a kérdés állt, hogy a liberalizmus magyarországi jövője szempontjából mi a jobb: ha egy, vagy ha két liberális párt van a politikai palettán. A bizalmatlanság az ebből fakadó sűrűlődasokban gyökerezik. Ma annyival vagyunk jobb helyzetben, mint korábban bármikor, hogy ezt a viszonyt mindenki számára elfogadható együttműködési megállapodás szabályozza, tehát mód van a félreértések tisztázására.

- Ami pedig a kormányt illeti, azt hiszem, sok mindennel meg lehet vádolni a Fideszt, de azzal nem, hogy a könnyebb ellenállás irányát választotta volna. Mi akkor voltunk igazán kemények, amikor ebben még nem nagyon akadt versenytársunk. Sajnos, ma már erről az MDF-kormányról nehéz bármi újat mondani, ezért ma inkább azoknak az új keletű illúzióknak az eloszlatására törekszünk, amelyek a mostani kormány leváltása utáni időszakhoz fűződnek.

- A választások közeledtével önk mind gyakrabban nemzetileg elkötelezett pártként határozzák meg a Fideszt.

- Mindig is ilyen párt voltunk. Nem hagyhatjuk, hogy a nemzeti érzést vagy a határainkon túl élő magyarság ügyét egyes, magukat népinek mondó politikusok kisajátítsák.

- A romantikus illúziók kora lejárt - hallani egyes Fidesz-vezetőktől. Tényleg így van ez, és most már nem kell hallgatnunk a szívünkre?

- A két állítás nem feltétlenül függ össze. Az az ember, akinek nincsenek illúziói, és nem képes a szívére hallgatni, az nálunk vagy bárhol másutt Közép-Európában a kötelet, esetleg valamelyik Duna-hídat választja, s nem a politikát. A Fidesz léte és eddigi sikerét azt bizonyítja, hogy az illúziók néha beigazolódnak, és történnek még csodák.

Balogh Ernő - Pogonyi Lajos